

صلى الله عليه وسلم

نگاهی تحلیلی بر بازی کودکان

- سرشناسه : شیرازی، محمودرضا، ۱۳۵۵-
عنوان و نام پدید آور : نگاهی تحلیلی بر بازی کودکان / محمودرضا شیرازی؛ ویراستار سعید طاووسی.
مشخصات نشر : شیراز: گنج علم، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری : ۱۷۲ ص.: مصور.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۸۵-۴۲-۷
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
یادداشت : کتابنامه.
موضوع : بازی‌های کودکان
موضوع : * *Children's games*
رده بندی کنگره : GV۳۰۳۹۷۱۲۰۳ ۸ن۹ش/
رده بندی دیویی : ۱۹۲۲/۷۹۰
شماره کتابشناسی ملی : ۵۴۸۲۶۳۰

نگاهی تحلیلی بر بازی کودکان

محمودرضا شیرازی

نگاهی تحلیلی بر بازی کودکان

نویسنده: محمودرضا شیرازی

ویراستار: سعید طاووسی

صفحه آرا: گلنوش بروسان

طراح جلد: مریم مظفری

ناشر: گنج علم

چاپ اول: پاییز ۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۸۵-۴۲-۷

بها: ۲۲۰۰۰ تومان

آدرس: شیراز، پارامونت، ابتدای خیابان قصردشت، کوچه ۱، پلاک ۱

انتشارات گنج علم

تلفن: ۰۷۱۳۲۳۰۴۰۱۷

آدرس سایت: www.gpub.ir

ایمیل: Ganjelpub@gmail.com

«کلیه ی حقوق چاپ و نشر محفوظ و متعلق به ناشر است.»

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا پخش و عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

سخن نویسنده	۱
مقدمه	۳

بخش اول - مفهوم کودک و تحولات دوران کودکی

کودک	۵
دوران کودکی	۶
اجتماعی شدن کودک در ارتباط با هم‌نوعان یا هم‌سن و سال‌ها	۱۲

بخش دوم - بازی - مفاهیم و نظریه‌ها

تعاریف بازی	۱۷
بازی از منظر روان‌شناسی	۲۰
بازی: اهمیت و نظریه‌ها	۲۲
تاثیر بازی در تربیت جسم	۲۲
اسلام و اهمیت بازی	۲۳
تربیت عقلانی از طریق بازی	۲۶
نقش بازی در تربیت عاطفی	۳۰
نقش بازی در تربیت اخلاقی	۳۳
بازی: رشد و تربیت اجتماعی	۳۵
روان‌شناسی و اهمیت بازی	۳۸
بازی درمانی	۴۸
نظریه‌های بازی	۵۱
نظریه‌ها و اندیشه‌های روان‌شناسی	۵۶
نظریه‌ها و اندیشه‌های روان‌شناسی	۶۰
آموزش و پرورش و بازی‌های بومی	۷۰

بخش سوم - بازی‌های رایانه‌ای

تعریف بازی‌های رایانه‌ای	۷۵
بازی‌های رایانه‌ای: از گذشته تا حال	۷۶
جذابیت بازی‌های رایانه‌ای	۷۸
سبک‌های بازی‌های رایانه‌ای	۸۱
سایر سبک‌های قابل توجه	۹۳

بخش چهارم - مزایا و معایب بازی‌های رایانه‌ای

اثرات مثبت	۹۷
معایب بازی‌های رایانه‌ای	۱۱۰

بخش پنجم - نقش والدین در بازی با کودک

ایجاد بستر مناسب برای بازی کودک	۱۴۲
عدم محدود کردن کودک برای بازی و سرگرمی	۱۴۴
چرا برخی از والدین مانع بازی کودک می‌شوند؟	۱۴۵
هم‌بازی شدن با کودک	۱۴۸
اهمیت و جایگاه و شیوه هم‌بازی شدن با کودک	۱۴۹
روش بازی با نوزاد تا سه ماه	۱۴۹
روش بازی با کودک سه تا شش ماهه	۱۵۰
روش بازی با کودک شش تا نه ماهه	۱۵۰
روش بازی با کودک ۹ تا ۱۸ ماهه	۱۵۱
شیوه بیرون رفتن از بازی کودک	۱۵۴
هم‌بازی مناسب برای کودک	۱۵۴
برنامه‌ریزی در مورد بازی کودک و توجه به درس او	۱۵۵
تشویق کودک به ساختن اسباب‌بازی	۱۵۶
برخوردهای متفاوت درباره بازی کودک	۱۵۶
والدین و بازی‌های رایانه‌ای	۱۵۷
اقدام‌های کلان‌نگر اولیاء	۱۵۹
بسترسازی برای ارتقای هویتی کودکان، نوجوانان و جوانان	۱۵۹

بحث و نتیجه‌گیری	۱۶۳
منابع	۱۶۵

سخن نویسنده

بازی یکی از عوامل مهمی است که بر روحیه و شخصیت کودک اثر می‌گذارد و بخش جدایی‌ناپذیر زندگی اوست. اسلام و تعالیم اسلامی، روان‌شناسان، بر این باورند که بازی در سال‌های اولیه زندگی کودک بسیار حیاتی است و در کنار پدیدآوردن شادی، برای رشد جسمی و روان‌شناختی کودک اهمیت ویژه‌ای دارد. به‌وسیله بازی، کودک، راه‌های برخورد و تعامل با محیط پیرامون خود را فرا می‌گیرد و مهارت‌های اجتماعی و زبانی را کسب می‌کند. بازی فرصتی برای «ابراز خود» و «خلاقیت» در کودک فراهم می‌کند و نیز راهی برای تخلیه هیجان‌ها و انرژی اضافی است. بازی مؤثرترین و اصلی‌ترین راه یادگیری برای کودکان است و همچنین بازی برای کودک همانند آب است برای ماهی و کودک بدون بازی نمی‌تواند به رشد متعادل و سازنده‌ای برسد.

خداوند تبارک و تعالی که خالق همه موجودات هستی است نیاز به بازی را در کودکان قرار داده است و نبی مکرم اسلام صلی‌الله علیه و آله و ائمه معصومین علیهم‌السلام که جز زبان به وحی الهی نمی‌گشایند و کلام در غیر رضایت او نمی‌گویند در مناسبت‌ها و موارد گوناگونی به اهمیت بازی برای کودکان اشاره کرده‌اند. از طرفی اندیشمندان علوم اسلامی و دانشمندان علم روان‌شناسی در اثر مطالعه بر شخصیت و روان کودک و الهام گرفته شده از تعالیم آسمانی، همه و همه به ارزش بازی و نیاز کودک به آن پی‌برده‌اند. از آنجاکه کودک خصوصاً در هفت سال اول از خود اختیار چندانی ندارد به کمک و همراهی و توجه والدین در امر بازی نیاز مبرم دارد؛ و والدین با یک برنامه‌ریزی صحیح، انتخاب بازی‌های مناسب و قرار دادن وقت کافی برای فرزندان می‌توانند آنها در تمام ابعادی که بازی در پرورش آنها نقش دارد، فرزندان خود را ترقی دهند و تربیت کنند.

امروزه نوع جدیدی از بازی‌ها تحت عنوان بازی‌های رایانه‌ای نیز در تأثیرگذاری بر کودکان نقش مهمی را ایفاء می‌کنند و حتی سازندگان این بازی‌ها به تمام جنبه‌های روان‌شناسی یک کودک احاطه دارند و آن‌ها را در ساخت بازی لحاظ می‌کنند. این بازی‌ها هم تأثیرات مثبت دارند و هم تأثیرات منفی که البته میزان تأثیرات منفی آنها به مراتب بیشتر از تأثیرات مثبت آنها است. تأثیراتی همچون: خشونت، بزهکاری، سرقت، مسائل جنسی، تلقین سبک زندگی غربی، القانات سیاسی و غیره، البته برخی تأثیرات مثبت مانند: بازی‌درمانی، آموزش مفاهیم دینی، آموزش زبان، تقویت هوش و حافظه و تمرکز و غیره هم در بازی‌های رایانه‌ای مشهود است.

در این میان نقش والدین در استفاده صحیح از بازی برای رشد همه‌جانبه کودک و همچنین اعمال مدیریت ویژه در برخورد با بازی‌های رایانه‌ای کاملاً مشخص و مهم است و والدین علاوه بر دقت در مورد نوع بازی‌های رایانه‌ای که فرزندانشان انجام می‌دهند می‌بایست نسبت به مقدار زمانی که فرزندانشان به اینگونه بازی‌ها اختصاص می‌دهند نظارت کامل داشته باشند. حقیقت امر این است که افراد و شرکت‌های سازنده بازی‌های رایانه‌ای با توجه به مطالعات و تحقیقاتی که روی کودک انجام داده‌اند و همچنین تأکید و اهمیت بازی برای کودکان که از زبان دین بیان شده را مطالعه کرده‌اند، به این نتیجه رسیده‌اند که بهترین فرصت برای تغییر ذائقه یک کودک و آموزش منویات مورد نظر به او و قالب‌گیری یک شخصیت کاذب و دروغین برای او و همچنین خارج کردن او از مسیر فطری و الهی و ترویج خشونت، بی‌بندوباری، بلوغ زودرس، قبح شکنی بین محرم و نامحرم، آموزش مسائل جنسی و غیراخلاقی و صدها مسئله دیگر، همین زمان کودکیست و بهترین وسیله برای رسیدن به این اهداف بازی است که امروزه بدون هیچ‌گونه تعارف و چشم‌پوشی، توسط بازی‌های رایانه‌ای این اهداف را در تمام نقاط دنیا دنبال می‌کنند و نسل پاک کودکان و فطرت پاک و الهی آن‌ها را تحت تأثیر القاتات منفی و شیطانی خود که از طریق بازی اعمال می‌شود را، به بیراهه و انحراف می‌کشانند؛ و البته تا حد زیادی هم موفق بوده‌اند.

نمونه بارز این موفقیت و تغییر روش و خلق کودکان در زندگی را می‌توانیم در فرزندان خود و نزدیکانمان مشاهده نماییم. البته به این نکته هم توجه داریم که بازی‌های رایانه‌ای فوایدی هم دارند اما در مقایسه با اثرات منفی و گمراه کننده آن ناچیز هستند. امروزه اگر والدین به تأثیرات خطرناک بازی‌های رایانه‌ای توجه لازم و کافی داشته باشند و مسئولین ذی‌ربط بیشتر از گذشته پی به اهمیت تأثیر بازی‌های رایانه‌ای ببرند و با مدیریت صحیح و فرهنگ‌سازی مناسب و اختصاص بودجه کافی در زمینه ساخت بازی‌های رایانه‌ای ایرانی که از کیفیت بالایی هم برخوردار باشند و همچنین تأمین مالی افراد با استعدادی که در زمینه بازی‌سازی توان قابل‌توجهی دارند تا حد مطلوبی می‌توان از آسیب‌های این بازی‌ها بر فرزندان میهنمان و همچنین کودکان دنیا جلوگیری نمود و همچنین با ساخت بازی‌های جذاب در القاء مفاهیم دینی و اخلاقی مؤثر واقع شویم. و بازی‌های رایانه‌ای تا آنجایی که در جنبه مثبت و مفید استفاده شوند و قاعده «لاضرر» شامل آنها نشده باشد، مورد تأیید اسلام می‌باشند.